

M. Kulbaczewska: Nic nepochopili, z ničeho se nepoučili. Tusk a jeho koalice berou Polsko zpátky do minulosti

- CZ24 News | 16. listopadu 2023

POLSKO: Małgorzata Kulbaczewska-Figat píše, že „demokratická“ koalice v Polsku znovu potvrzuje, že jinou alternativu než neoliberalní škrtů a podporu byznysu nezná a nabídnout neumí.

Po internetu koluje mem s textem „Věděl jsem, že to takhle dopadne, ale přesto jsem se trochu klamal.“ Zveřejnilo ho několik mých levicových přátel po přečtení koaliční smlouvy mezi Občanskou koalicí, Třetí cestou a Novou levicí a po zprávách, že levicová strana Razem do vlády nevstoupí, a přesto její vznik podpořila.

Ukazuje se, že ti, kteří se ani na chvíli nedali zmást programem Donalda Tuska a jeho „demokratů“, měli pravdu. To, co bylo napsáno v koaliční smlouvě, lze považovat přinejlepším za snůšku banálních prohlášení bez jakéhokoli praktického významu. Podíváme-li se na věc realističtěji – opozice nás připravuje na návrat do minulosti, o osm let zpět v čase.

Tusk a jeho přátelé se nepoučili z toho, proč v roce 2015 přišli o moc a proč je Právo a spravedlnost stále nejpopulárnější stranou v Polsku. Zřejmě se moc nepoučili, protože se poučit nechtěli. Subjekty jako Občanská platforma nebo Třetí cesta, Tuskův spojenec sestávající z agrární strany a nové organizace vedené bývalým televizním moderátorem, neexistují proto, aby se poučily a vypracovaly lepší návrhy pro většinu společnosti. Jsou tu proto, aby dávaly další dary byznysu. Pracující většina má sedět se založenými rukama a těšit se z toho, že Polsko teď bude usměvavé a evropské.

Přestože dokument podepsala sociálnědemokratická Nová levice, není v něm ani špetka levicové myšlenky. Dokonce ani té umírněné, která nebojuje proti vykořisťování, jen vyjednává o drobných úpravách systému.

Skutečný sociální demokrat by umřel hanbou, než by podepsal text, v němž se uvádí, že posledních osm let polský stát válčil se soukromým podnikáním. Jak? Snížením daní? Tím, že zajistil svázané ruce odborům? Tím, že novým podnikům umožnil neplatit po dobu 6 měsíců žádné sociální poplatky kromě zdravotního a po dobu 24 měsíců radikálně snížit sociální poplatky? Sahat po takové rétorice v kontextu vztahu polského státu k podnikatelům je prostě urážkou obětí všech válek. Představitelé Nové levice s tím však neměli žádný problém. Takto „sociální“ jsou.

V dohodě lze najít určité body týkající se veřejného zdravotnictví, dopravy, školství. Jsou však formulovány tak, že se pod ně může podepsat i rozumný centrista nebo pravičák, který nechce, aby se jeho stát spektakulárně zhroutil. Až v budoucnu z obecných formulací o nových autobusových spojích či „efektivním zvýšení rozpočtových výdajů na školství“ nic nevyplyne, bude možné věc svést na nutnost ozdravení veřejných financí, které bylo v dohodě také obsaženo. To znamená, že byly položeny základy pro další úspory.

Vážné zvýšení platů učitelů a rozpočtových zaměstnanců? Byly velkoryse slibovány ve volební kampani. Právě teď se velkorysost začíná vytrácet: příslušné zákony se prý objeví v prvních 100 dnech vlády, ale objevují se i náznaky, že nová vláda možná oznámí, že na ně nakonec nejsou prostředky. Autor ekonomického programu Občanské koalice již naznačil, že navýšení bude stát

desítky miliard, takže nová vláda musí nejprve jmenovat šéfa ministerstva financí a pak hledat finance likvidací „některých agentur“. O zrušení Ústavu paměti národa, který utrácel horentní sumy za „politiku paměti“, často blízkou pravicové propagandě, se už nemluví. Nová levice mnohokrát slíbila, že nedovolí, aby pokračoval. Další slib, na který mají nyní voliči zapomenout.

Jak je to s právy žen? Vždyť voličky byly důležitým pilířem tábora „všichni proti Právu a spravedlnosti“. Nyní na ně také nic nezbylo.

Koaliční partneři je zřejmě považují za naprosté idioty. V kampani se hodně mluvilo o co nejrychlejší liberalizaci potratového zákona. Hned po hlasování politici Třetí cesty prohlásili, že to nikdy nedovolí. Nakonec ženám slibují „zrušení verdiktu Ústavního soudu“ zakazujícího potraty, což parlament neudělá a znamenalo by to vlastně jen návrat k „potratovému kompromisu“. Tímto pokryteckým názvem byl nazván potratový zákon z roku 1993 diktovaný katolickou církví, který umožňoval ženám přerušit těhotenství pouze ve třech případech: pokud byl plod smrtelně nemocný, pokud byl ohrožen život ženy a pokud bylo těhotenství důsledkem trestného činu.

Velmi dobře si pamatuji, jak Nová levice a o něco radikálnější Razem reagovaly v kampani na pochybnosti, zda má smysl vstupovat do koalice s Tuskovými neoliberály. Shodně slibovaly, že budou prosazovat prosociální řešení. Liberální potratový zákon byl jen jednou z věcí, kterou měli zajistit. Pokud by Tusk chtěl sociální demokraty ve vládě, musel by podle nich akceptovat navýšení výdajů na školství a zdravotnictví a také ambiciózní investice do bydlení financované státem, které by mohly pomoci vyřešit akutní bytovou krizi.

Ve skutečnosti si prozatím zajistili osobní podíl na moci. Předsedou Sejmu bude v druhé polovině volebního období spolulídr Nové levice Włodzimierz Czarzasty. Další politik strany získá post místopředsedy vlády zodpovědného za digitalizaci. Dojde také na dotace, které by Nové levici umožnily přežít do příštích voleb. A zřejmě právě o to lídři Nové levice skutečně bojovali. Pro voliče mají hloupé úsměvy a vysvětlení, že „o moc víc jsme udělat nemohli“. Dalo by se říci, že Nová levice jako nejslabší část koalice nemohla počítat s něčím víc. Ale člověk by se mohl jen ptát, kolik hlasů mohla Nová levice získat, kdyby vedla řádnou volební kampaň, a nejen asistovala Tuskovi v jeho tažení k moci.

A co Razem, strana, jejíž představitelé vypadali v minulém volebním období ze všech levicových poslanců nejlépe? I tato strana se v kampani zdvořile spojila s Tuskem, jen aby zjistila, že neoliberálové nechtějí realizovat její umírněně sociální požadavky (což bylo více než zřejmé, že se stane). Co bude strana dělat potom? Nevstoupí do vlády, což je v pořádku, ale podpoří její vznik (jako by se o to Tusk vůbec zajímal). Jinými slovy, Razem se nebude angažovat v pro-podnikatelské a nejspíše protidemokratické vládě, ale bude vznik takové vlády schvalovat.

Opozice již osm let dokazuje, že kromě odstavení Práva a spravedlnosti od moci a případného zrušení nejškodlivějších protidemokratických kroků, včetně reformy soudního systému, která jej dostala pod přísnější politickou kontrolu, nemá příliš co nabídnout.

Návrat k právnímu státu je sice dobrá věc, ale návrat technokratických úspor není řešením. Tusk a jeho spojenci se usilovně snažili přesvědčit voliče, že to není to, co mají v plánu. Ale nyní, když hlasování skončilo, už není třeba nic předstírat. To, co čteme v koaliční smlouvě, je učebnicovým příkladem stejného stylu vládnutí, jaký před osmi lety představila Občanská koalice (tehdejší Občanská platforma) a který tehdy většina voličů odmítla.

Tam, kde „demokraté“ skutečně nabízejí nějaké podrobnější návrhy, jsou to návrhy laciné a bezvýznamné – jako například slib zrušení domácích úkolů ve školách (vláda to nařídí a pak bude trestat učitele, kteří se nepodřídí?!). Koaliční smlouva je vrcholem arogance našich „demokratů“,

kteří jsou i po studené sprše řady neúspěchů stále přesvědčeni, že veřejnost nečeká nic jiného než hesla a ústupky byznysu. Poté, co Právo a spravedlnost dokázalo, že Polsko může mít i jinou sociální politiku než žádnou, hodlá Občanská koalice ostentativně nechat pracující většinu Poláků jen s prázdnými hesly o „potřebě komplexních řešení“. Pokud nějaká sociální opatření zůstanou, budou dědictvím „populistického“ vládnutí, a nikoli iniciativou nových, osvícených a proevropských lídrů. Je ostudou všech samozvaných sociálních demokratů, že to podporují.

Jen si nejsem jistá, zda koaliční lídři, potěšení sami sebou, vědí, že pokud budou politiku provádět tímto způsobem, většina Poláků se brzy rozhodne, že dát další šanci Právu a spravedlnosti je to nejlepší, co mohou udělat. I kdyby to mělo znamenat opětovné ohrožení právního státu. A může k tomu dojít dříve, než si Tusk a jeho drobní spojenci myslí.

AUTOR: Małgorzata Kulbaczewska-Figat

Překlad: casopisargumentCz